

Een stapje opzij

Ds. M.W. Vrijhof is waarnemend Israëlconsulent namens het CIS

De tijd van de najaarsfeesten in Israël ligt alweer even achter ons. Op 20 september werd het Nieuwjaarsfeest (Rosj Hasjana) gevierd, het begin van de Tien Geduchte Dagen die eindigden op 30 september met Grote Verzoendag (Jom Kippoer). Een paar dagen daarna begon het Loofhuttenfeest (Soekkot). We noemen het feesten, maar het zijn eerder plechtige tijden.

Toen wij op 1 september in Israël aankwamen was, voor de mensen in Israël die de feesttijden serieus nemen, de voorbereidingsperiode voor de feesten al een paar weken aan de gang. Men neemt hier in het najaar een lange aanloop om goed doordrongen te raken van de ernst van de gedenkdagen. Het symbool voor die voorbereidingstijd is de sjofar, de ramshoorn die oproept tot inkeer en waakzaamheid. De sjofar doet een appèl op mensen om zichzelf te onderzoeken en zich af te keren van kwade wegen. Het is de tijd van teshoeva, van bekering.

Hóe ontvangen?

Nog in Nederland hadden we al van een messiaans Joodse beweging – *The Bram Center* – de uitnodiging gekregen om een ‘mussar’ mee te maken, een cursus van vier zondagavonden om je persoonlijk op de feesten voor te bereiden. Mussar heeft iets weg van vormingswerk. Het is niet gericht op leerstellige zaken of ethisch handelen, maar op je innerlijke houding in Bijbels licht. Het deed me denken aan onze voorbereidingstijd voor Kerst, en ook wel voor Pasen. We stappen niet zomaar onnadenkend die feesten binnen. We nemen een tijd van voorbereiding. Als we binnenkort weer advent vieren zingen we vaak het lied: hoe zal ik U ontvangen, hoe wilt Gij

zijn ontmoet? Die vraag geeft precies aan waar het ook in die mussar-avonden over ging. We zingen niet: Wie gaan wij ontvangen? Al is Jezus’ komst natuurlijk wel de achterliggende werkelijkheid die ons tot de vraag brengt hóe wij Hem zullen ontvangen. Maar nu staat even dat hóe voorop. Hoe is onze gezindheid? Klopt ons leven in het licht van dat feest dat we gaan vieren? Ik kom er aan het eind op terug.

Waarheid

De eerste avond van de mussar konden we niet meemaken. Maar op de tweede avond werd kort herhaald waar het de eerste avond over was gegaan. Het onderwerp was toen geweest: spreek waarheid in het besef dat je dé

We zijn hier niet op aarde om ons te verheugen in minder stress, maar in een aan God toegewijd leven

waarheid niet in pacht hebt. Het was gegaan over roddelen, kwaad spreken, over onbescheidenheid in wat je zegt. Waarom doen we die dingen? Wat drijft ons? Willen we onszelf belangrijk maken ten koste van anderen? Is het een gebrek aan vertrouwen in God die de hele waarheid kent? Mussar betekent: jezelf onderzoeken op zulke punten en je bekeren.

Liefde

Hoofdthema van de tweede avond was de deugd om een ander altijd het voordeel van de twijfel te geven. Er is altijd een andere kant aan een verhaal. Hierbij kwam 1 Petrus 4:8 ter sprake: ‘heb elkaar vóór alles innig lief, want liefde bedekt tal van zonden.’ Liefde wil niet het kwade, het mislukte, het falende van een ander naar voren halen, maar wil het bedekken zonder het goed te praten.

Bewustwording

Op de derde avond was bewustwording het thema. Het Hebreeuwse woord daarvoor is ‘zehiroet’. Een beroemde leermeester van mussar, rabbi Luzzato, legde dat woord zo uit:

doe een sta opzij en kijk eens open en eerlijk naar je gedrag en je intenties. Hoe ga je om met anderen? Hoe dien je God? Hoe ga je om met je geld? Wat drijft je en wat stoort je in je leven? In de verte heeft zehiroet wel iets weg van *mindfulness*. En toch is er een groot verschil. *Mindfulness* werpt je terug op jezelf, terwijl zehiroet je brengt bij de woorden van God. Iemand zei: we zijn hier niet op aarde om ons te verheugen in minder stress (*mindfulness*), maar in een aan God toegewijd leven (zehiroet).

Verwondering

Op de laatste avond spraken we over verwondering. Wat wij (zie ook boven) de Geduchte Dagen noemen heet in Israël *the Days of Awe*. Dat woordje *awe* is een uitroep van eerbied en ontzag vanuit verwondering. Het is leven in het besef dat je als een kwetsbaar mens staat tegenover de majesteit van God. Maar het is geen angst die je hart vervult, maar respect en verlangen. Je verheugt je bevend (wat in Psalm 2 tegen de koningen van de volken wordt gezegd).

Spiegel

Aan het einde van de vier avonden was het ons duidelijk dat deze Joodse cursisten niet zómaar de tijd die voor hen ligt wilden binnengaan. Ze namen de tijd voor zelfonderzoek naar de maatstaf van Gods Woord. We verblijdden ons in de eerlijke getuigenissen die mensen gaven.

En nu komt voor ons de tijd van advent dichterbij. Zou ‘mussar’ ons ook niet kunnen helpen om antwoord te geven op die vraag van het lied: hoe zal ik U ontvangen, hoe wilt Gij zijn ontmoet? In de vier weken van advent kunnen de vier thema’s van deze cursus ons van dienst zijn om toegewijd naar Hem te gaan die in Bethlehem ter wereld kwam om de Messias van Israël en de Redder van de volken te zijn. Advent: tijd om even een stap opzij te zetten om je gedrag en je intenties te spiegelen aan wat God ons in de komst van Jezus Christus geeft. <

De theoloog en schrijver Andries Knevel is als radio- en televisiepresentator werkzaam bij de Evangelische Omroep

Andries Knevel

Begrijpelijk?

Er is Bijbels gezien nog een toekomst voor Israël, voor het volk, het land, en misschien zelfs wel de staat. Zo ongeveer denken veel christenen. Over het ‘dat’ zijn ze (we) het wel eens, maar over het ‘hoe’ geenszins.

Ik werd hierbij bepaald toen ik een gesprek las in het blad “Onderweg” (van de GKv en NGK) tussen ds. Rien Vrijhof en Kees Haak missioloog van de GKv. Haak heeft een helder standpunt. Israël heeft heilshistorisch geen aparte plek meer. Het is nu een volk als alle andere volken. Ze hebben dezelfde positie als bondelingen die hun geloof vaarwel hebben gezegd. En er is geen aparte boodschap voor de Joden. Niet Israël is Gods oogappel, maar de kerk. Zelden heb ik de “streeptheologie” (het zijn mijn woorden), zelfbewuster zien verkondigen als in dit tweegesprek. Het standpunt van Haak is dus glashelder. En hij vraagt Vrijhof: ‘Waar blijft dan die bekering van Israël?’ Vrijhof heeft ook een standpunt, maar het lastige is, dat dit veel minder omlijnd kan zijn: ‘God heeft zijn volk niet verstoten. Beslist niet.’ En het Joodse volk houdt een blijvende plek in Gods verbond.

Maar dan? Hoe dan? Wanneer dan? Wat zich wrekt is het feit dat wanneer het over de toekomst van Israël gaat, het beeld diffuus wordt.

Ooit moest ik een symposium over Israël voorzitten en ik telde in de voorbereiding ten aanzien van de toekomst ruim tien ‘bijbelgetrouwe’ visies: Chiliaistisch in verschillende graden. Toekomstige massale bekering, minder massale bekering. Wel zending, geen zending, wel Jeruzalem als plek waar het gaat gebeuren, of juist weer niet. Het hele volk, inclusief degenen die heengegaan zijn, of enkelingen. En zo meer.

Haak is glashelder. Zijn visie ook. Vrijhof is minder helder. Dat heeft te maken met de baaierd aan opinies, en misschien toch ook met het feit dat Paulus over een mysterie spreekt? Een streep kan ik begrijpen, een mysterie is lastiger. <

Kandelaar en sjofar

